

PARTNERSTVO U BEZBEDNOSTI

Radenko Mutavdžić, *Partnerstvo u bezbednosti*, Media centar „Obrana“, Beograd, 2010, str. 208.

Naučna monografija kolege Mutavdžića *Partnerstvo u bezbednosti*, Program Partnerstvo za mir i zamisao saradnje u bezbednosti, predstavlja u isto vreme njegovu obrađenu magistarsku tezu odbranjenu na Fakultetu političkih nauka u Beogradu. Iako se u samoj monografiji dotiču i drugi oblici bezbednosti savremenog sveta predmet rada je upravo Partnerstvo za mir (što se i vidi iz šire verzije naslova monografije). Autor je prišao obradi predmeta rada na sveobuhvatan način koristeći pritom obimnu stručnu literaturu na celokupnom srpsko-hrvatskom jezičkom području, kao i dostupnu na stranim jezicima.

Rad je koncipiran u šest tematskih poglavlja. Prvo poglavlje „Teorijski pristup saradnji u bezbednosti“ (str. 17–51) razrađuje realizam, liberalni institucionalizam, kritičke teorije i koncept korporativne bezbednosti kao savremene teorijske pravce saradnje u bezbednosti. U drugom poglavlju „NATO i Partnerstvo za mir“ (str. 53–88) analiziraju se međuzavisnosti, ali i praktične razlike između Atlantskog pakta i ovog oblika saradnje u bezbednosti. Tako autor navodi da „Partnerstvo za mir je programska inicijativa NATO-a iz 1994. godine i predstavlja unapređeni odgovor u procesu traženja i prepoznavanja razloga daljeg opstanka Saveza, ali i odgovor na izmenjenu prirodu bezbednosnih izazova i pretnji u suton XX veka.“ Dakle nakon pobede u Hladnom ratu i privremenog prerastanja svetskog poretka u monopolarni, Partnerstvo za mir predstavlja oblik ponuđene saradnje uglavnom istočnoevropskim zemljama koje su napustile model socijalističkog uređenja. Partnerstvo za mir je otvoreno kao program i drugim zemljama sveta, o čemu svedoči i spisak članica ovog programa dat u prilogu knjige (str. 201–203).

Treće poglavlje je „Institucionalni okvir Partnerstva za mir“ (str. 89–118), a četvrto „Oblasti dijaloga i saradnje“ (str. 119–158), gde kao najvažnije izdvajamo borbu protiv terorizma, mirovne operacije, saradnja u oblasti zaštite životne sredine, saradnja u oblasti reagovanja na vanredne situacije. Autor smatra da prednost kod još neopredeljenih zemalja u pogledu izbora za članstvo Partnerstva za mir (u odnosu na recimo punopravno članstvo u NATO) predstavlja mogućnost svake članice ovog programa u oblasti bezbednosti da mu pristupi na jedan dobrovoljan način birajući one oblike saradnje koji daju zemlji najviše odgovaraju.

Verovatno je za domaću javnost najinteresantnije poglavlje „Srbija i Partnerstvo za mir“ (str. 159–178). Autor analizira dosadašnje rezultate ove saradnje, ali i dileme koje postoje u srpskoj javnosti po ovom pitanju. „Srbija kao članica Partnerstva za mir od 2006. godine, nije ni izbliza iskoristila sve navedene prednosti, a koje u krajnjoj liniji jačaju vlastitu bezbednost. Međutim, Srbija ima jake dileme vezane za NATO zbog specifičnog iskustva, a to je bombardovanje SR Jugoslavije 1999. godine i teške posledice koje se i danas osećaju. Drugo, to je otvoreno pitanje Kosova, koje

je uz podršku većine zemalja članica NATO i EU proglasilo nezavisnost, priznatu uglavnom od tih zemalja. I treće, to je specifična pozicija Srbije, 'ni na istoku, ni na zapadu', koja se kroz istoriju provukla sve do skorašnje nesvrstane pozicije SFRJ, ili sadašnje neutralnosti koju je proglasila Narodna skupština." (str. 14)

U poslednjem šestom poglavlju „Ograničenja kooperativne bezbednosti“, (str. 179–200), autor ukazuje na izvesne otežavajuće komponente u daljem razvoju evroatlantskih bezbedonosnih struktura, gde posebno značajnim smatramo odeljak „Geopolitička ograničenja proširenja NATO“.

Naučna monografija mr Radenka Mutavdžića *Partnerstvo u bezbednosti*, predstavlja po našem mišljenju, ne samo značajnu studiju u oblasti savremene bezbednosti u stručno–naučnoj oblasti, već zbog pristupačnosti stila pisanja kao i aktuelnosti teme, i za širu čitalačku publiku. U isto vreme, posebnu vrednost studije predstavlja principijelan stav autora koji na argumentovan i nepristrasan način prilazi predmetu rada.

Dragan PETROVIĆ